

Preken als bron

Tekst: dr. H. van den Belt

De apostel Paulus schrijft dat zijn preken niet bestonden ‘in overtuigende woorden van menselijke wijsheid, maar in het betonen van geest en kracht’ (1 Kor.2:2-4). Daar verlang je als gemeente en als dienaar van het Woord naar: krachtige preken die mensen raken en dichter bij Christus brengen.

Dat verlangen is ook de diepste drijfveer voor het werk van het Cornelis Graafland Centrum. De stuurgroep heeft in de afgelopen maanden nagedacht over een project waarin het onderzoek van dr. P. Veerman en dat van twee promovendi samen kan komen. Er is gekozen voor preken als bron.

Vernieuwingsbewegingen

In de Reformatie en de latere vernieuwingsbewegingen in de gereformeerde traditie – denk aan het puritanisme, de Nadere Reformatie, *the Great Awakening* en het internationale Réveil – heeft transformerende prediking een centrale rol gespeeld. Veel hoorders herkenden juist in de preken het betoon van geest en kracht.

Door het bestuderen van profetische of vruchtbare prediking willen wij op het spoor komen waarin de veranderende kracht van preken gelegen is. De vrucht van de Geest is niet te meten. We weten dat wij uiteindelijk de vinger niet achter het geheim van dat ‘betonen van geest en kracht’ krijgen. Het is echter wel onze roeping om het wetenschappelijk onderzoek naar de prediking vruchtbaar te maken voor vandaag. Wat kunnen we leren als we in de spiegel kijken en nadenken over het karakteristieke van die preken die echt iets te zeggen hebben?

Dit betreft zowel de profetische prediking als de prediking die zich meer richt op de vorming en vernieuwing van de spiritualiteit. Dr. Veerman wil zich richten op de spiritualiteit, zeg maar de bevinding, in recente catechismuspreken. De promovendi zullen preken uit de geschiedenis van de gereformeerde traditie selecteren die zich kenmerken door profetische zeggingskracht.

Analyseren

Het onderzoeksproject verbindt zo de verschillende themagebieden van het Cornelis Graafland Centrum. De themagroep ‘Ecclesiologie en belijdende teksten’ heeft veel kerkhistorische en analytische expertise in huis. Die zou behulpzaam kunnen zijn bij het selecte-

ren van karakteristieke en representatieve preken uit verschillende historische periodes. De themagroep ‘Hermeneutiek’ kan scherp waarnemen welke herkenbare hermeneutische keuzes gemaakt worden in het te bestuderen materiaal, maar juist ook wat verrassend is en wat wellicht in

onze academische discussie over hermeneutiek onbenoemd blijft of ongezien is. De onderzoeksgroep ‘Profetische prediking’ kan meedenken over de vraag wat in de betreffende context als profetisch gezien kan worden, en misschien ook welke eigen perceptie van het profetische (misschien wel anders dan onze moderne perceptie van het profetische) in het materiaal te ontdekken is. Een promovendus zou bijvoorbeeld preken kunnen selecteren uit verschillende contexten vanaf de Reformatie: een zestiende-eeuwse vluchtelingengemeente, de Nadere Reformatie, de Nijkerkse beroeringen, het Réveil, de Tweede Wereldoorlog en dan analyseren wat er in deze preken gebeurt. Je zou ook kunnen denken aan een diepere analyse van de preken uit één periode of van één persoon of over de vraag hoe een specifiek bijbelgedeelte in verschillende contexten is uitgelegd.

Deelnemen

Transformerende prediking plaatst de gemeente voor Gods aangezicht, troostend, confronterend, corrigerend. Niet alle profetische prediking is door tijdgenoten als zodanig herkend en gewaardeerd, soms blijkt iets pas achteraf ‘profetisch’ te zijn. Daarom is het ook belangrijk om de receptie van de preken te bestuderen aan de hand van vertalingen en herdrukken. Voor de promovendi kan een gedeeltelijke vrijstelling gefinancierd worden vanuit door het centrum gewonnen fondsen. Het is de bedoeling dat predikanten of andere theologen die een promotiestudie overwegen, in het najaar een concreet voorstel kunnen indienen om aan dit onderzoeksproject deel te nemen.

Wat de verschillende onderdelen van het project samenbrengt, zijn in ieder geval de preken die als bronnenmateriaal voor het onderzoek dienstdoen. We gaan preken bestuderen als bron, in de wetenschap dat de profetische geest en de transformerende kracht van deze preken uit een andere Bron komt: Christus Die Zijn bruid aanspreekt door Woord en Geest. ■

Tijdens vernieuwingsbewegingen in de gereformeerde traditie herkenden hoorders in de preken het betoon van geest en kracht. Het CGC gaat er onderzoek naar doen. Beeld: Nijkerkse beroering. Gravure van Reinier Vinkeles, 1788.

Dr. H. van den Belt is hoogleraar Systematische theologie aan de Vrije Universiteit Amsterdam (VU) en directeur van het Cornelis Graafland Centrum.